

Tenis w stolicy Wielkopolski w latach 1890-1919

admin · 25 marca, 2020

Kiedy rozpoczęto uprawiać sport lawn-tenisowy w Poznaniu? „- Na to pytanie nie łatwo dać dziś pewną odpowiedź. Natomiast przypuszczać można, że był to rok 1890, kilka lat po roku 1876, w którym to okresie czasu Angielscy goście uzdrowiska Bad Homburg sport ten na kontynencie zademonstrowali. W tym samym roku został założony Tennis Club Bad Homburg jako pierwszy klub tenisowy na kontynencie europejskim.” Tak odpowiedział na pytanie w „Dzienniku Poznańskim” w 1922 roku Zdzisław Szulc, pierwszy prezes i założyciel Polskiego Związku Tenisowego, zawodnik Klubu Sportowego Warty Poznań i AZS Poznań.

Tekst: Piotr Gąsiorek

Grę w tenisa, nazywaną wówczas „lawn-tenis” (lawn-trawnik), zaczęto uprawiać w Poznaniu od lata 1890 roku. Kiedyś był to prywatny Park Fehla, później Goethego (obecnie Stanisława Moniuszki) i ciągnął się aż do miejsca, gdzie dziś jest nasyp kolejowy, a ulicy Noskowskiego jeszcze nie było. W tym parku zaczęto uprawiać nową wówczas grę zabawę lawn-tenis. Zapoczątkował ją mieszkający obok parku prokurent bankowy dr Wilhelm Wolff. Posiadał on jako jeden z pierwszych w Poznaniu skrzynię zawierającą przybory do gry lawn tenisa: rakiety, piłki, słupki i siatkę. Początkowo bawili się na tymczasowo wytyczonych boiskach na trawnikach w parku, w długich białych sukienkach i spodniach. Od roku 1890 ukazują się regularnie w polskich i niemieckich gazetach reklamy składów i sklepów z przyborami do lawn-tenisa.

Form Follows **Fun**
Introducing the all new MUSE

Pierwszy klub i kort

W roku 1892 zjednawszy sobie mnóstwo zwolenników lawn-tenisa Wolff razem z kupcem Gustawem Hasse zakładają niemiecki klub tenisowy w Poznaniu. Powstaje pierwszy stacjonarny, zbudowany z betonukort tenisowy w Poznaniu, który został uruchomiony 1 lipca 1895 roku na Szelągu. Zbudował go dla gości swojej kawiarni Hermann Scholz. Rok później w Starołęce prywatny kort tenisowy urządziła Halina May (wdowa po dr. Romanie Mayu) dla swoich dzieci. Zamiłowanie do tenisa zaowocowało w późniejszym czasie u jej córki Stanisławy. Aktywnie działając wraz z późniejszym mężem Cyrylem Ratajskim w Polskim Klubie Tenisowym grali na kortach Willi Flora od 1911 roku. W roku 1896 przy nasypie linii kolejowej, Wolff na obrzeżu parku buduje dwa stacjonarne korty sąsiadujące z restauracją Leona Mettlera o nazwie „Park Promenadowy”. Powstają kolejne korty: dwa betonowe przy willi Gehlen (później Gaumera) ul. Grunwaldzka, Villa Flora (później Chrzanowski) też przy Grunwaldzkiej, korty Casimira Gundermanna Berlinerstr. 5 (dziś ul. 27. Grudnia), korty Emila Mattheusa St. Martinstr. 58 (dziś ul. Św. Marcin) i sześć kortów Gustawa Labscha przy ul Dąbrowskiego 33 (do których w roku 1911 dobudowano dalsze trzy boiska). Przeważnie były to korty prywatnych właścicieli, utrzymywane w celach zarobkowych. W tych warunkach można było uprawiać tę dyscyplinę nie wstępując do klubu. Rezerwowało się kort na określony dzień i godzinę, płacąc stosunkowo wysoką opłatę. Polacy początkowo uprawiali „lawn-tennis” w klubach niemieckich, ale już w 1898 roku zawiązał się Polski Klub Tenisowy z Janem Zakrzewskim jako prezesem (późniejszy prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu). Klub wynajmował betonowe korty przy willi Gehlen.

Turniej ogólnoniemiecki w Poznaniu

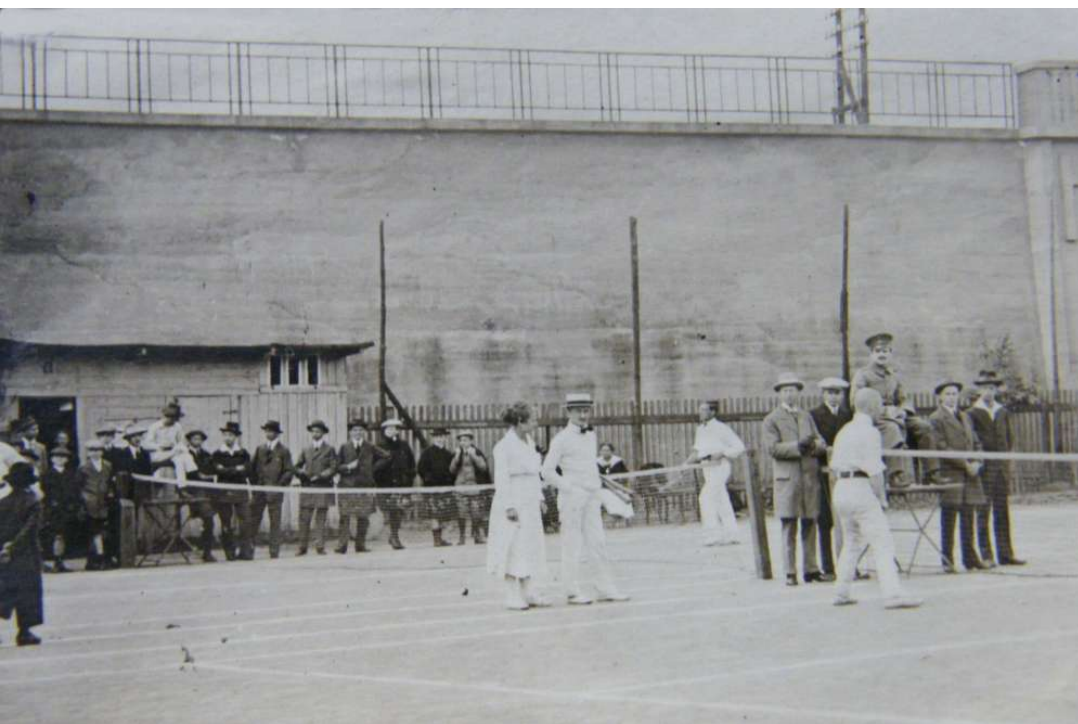
Form Follows vs Fun

Przedstawiamy całkowicie nową linię MUSE

YONEX

W 1900 roku powstaje Ostdeutscher Lawn-Tennis Turnier Verband (Wschodnioniemiecki Związek Turniejów Lawn-Tenisowych) z siedzibą w Gdańsku. Związek ten zrzeszał niemieckie kluby z Prus Wschodnich, Prus Zachodnich, Prowincji Poznańskiej i Śląska. Związek organizował co roku w innej miejscowości ogólnoniemiecki turniej tenisowy. W 1904 roku miasto Poznań (Posen) było gospodarzem takiego turnieju o nazwie 1. Deutsche allgemaine Posener Lawn-Tennis Turnier (Pierwszy Ogólnoniemiecki Poznański Turniej Lawn-tenisowy), który odbył się w dniach 24-26 czerwca 1904 roku. Do imprezy zgłosili swój udział zawodnicy i zawodniczki z całych Niemiec (Berlina, Hamburga, Wrocławia, Sopotu i Poznania). Turniej odbył się na czterech kortach w ogrodach restauracji Wilhelmshöhe (Wzgórze Świętego Łazarza) na Łazarzu (obecnie ulica Niegolewskich). Później korty zarządzane były przez Regierungs Tennis Club. Z rokiem 1907, po przeprowadzeniu nowej ulicy Am Goethe Park (przy parku Goethego, dziś ulica Noskowskiego), korty Wolffa zostały wydzielone i dobudowano dalsze boiska. Także przy ul. Grunwaldzkiej 31, Richard Kunkel buduje cztery korty betonowe później

użytkowane przez niemiecki klub tenisowy o nazwie „Tennis Club 1933” zrzeszający przed 1939 rokiem mniejszość niemiecką. Od października 1939 przemianowany na T.C. „Blau Weiss” Posen po wojnie korty Sparty (Spójni). Powstają także korty przy ul. Zwierzynieckiej w pobliżu elektrowni tramwajowej Kosickiego. Poza tymi największymi kompleksami istniały jeszcze we wszystkich stronach miasta pojedyncze prywatne boiska tenisowe. Suma wszystkich kortów w Poznaniu przekraczała przed I wojną światową liczbę 60.

Siedem klubów

W 1908 roku niemieckie kluby tenisowe z Poznania i całej Prowincji Poznańskiej uniezależniają się i tworzą Posener Lawn-Tennis Turnier Verband (Poznański Związek Turniejów Lawn-Tenisowych). Związek w Poznaniu zrzesza siedem klubów: Regierungs Tennis Club, Tennis Club 1892, Juristen Tennis Club, Lawn-Tennis Club des Herrn Dr. Ruttke, Lawn-Tennis Club des Herrn Ingenieurs Kuczynski, Posener Offiziers Tennis Club, Tennis Club des Kombinierten Jägerregiments zu Pferde. Związek organizuje po pięciu latach przerwy w 1909 roku niemiecki turniej tenisowy rozgrywany na kortach Regierungs Tennis Club, potocznie nazywanych „Regierungsplatze”. Uznawane przez Deutscher Tennis Bund jako jedyne w Poznaniu nadające się do organizacji turniejów międzynarodowych. Regierungs Tennis Club był największym klubem w Poznaniu zrzeszał przede wszystkim sfery urzędników prowincjonalnych, rejencyjnych, starościńskiego oraz prezydium policji. Popularnym turniejem w którym starowali Polacy i Niemcy był turniej o mistrzostwo kortów Wolffa. Polacy początkowo uprawiali „lawn-tennis” w klubach niemieckich, ale już 1898 roku zawiązał się wspomniany Polski Klub Tenisowy. Drugi powstał w 1900 roku, członkowie grywali wynajmując korty Villa Flora, by w następnym roku przenieść się na korty Wolffa. Członkiem klubu był między innymi doktor Tadeusz Szulc, który miał już pierwsze sportowe doświadczenia za sobą, gdy w czasie studiów we Wrocławiu „grywał przygodnie w tenisa, pożyczając i piłki i rakiety”. Gdy więc przeniósł się do Poznania, z kilkoma kolegami kupił rakiety i piłki, i – jak pisał: „Rozpoczęliśmy dwa razy tygodniowo przeciętnie grę tenisową na kortach, wówczas tylko cementowych, w ogrodzie publicznym, tzw. „Willi Florze”, przy dzisiejszej ulicy Grunwaldzkiej, ówczesnej Augusty Wiktorii. Jest to ogród, który wraz z „willą” jeszcze dzisiaj istnieje tuż obok gimnazjum im. Marcinkowskiego. W tym polskim zespole tenisowym w Poznaniu brał udział poza mną dr Marian Seyda, dr Celestyn Rydlewski, dr Czesław Meissner i dr Edmund Łukanowski”.

W następnym roku klub przeniósł się na kort Wolffa w dzisiejszym Parku Moniuszki, gdzie korty były dogodniejsze. Ciekawostką jest fakt dołączenia do tenisowego grona Cyryla Ratajskiego (późniejszy prezydent miasta), który przebywał właśnie w Poznaniu i przygotowywał się do egzaminu sędziowskiego. W 1914 roku łączna lista członków obydwu klubów wynosiła 150 nazwisk. Istniało też kilka mniej formalnych kół tenisowych o charakterze głównie towarzyskim. Tenis uprawiano także w Towarzystwie Gimnastycznym Sokół Oddział Dąbiec. W 1911 roku odbył się pierwszy turniej tenisowy wszystkich Polskich Klubów Tenisowych, który wygrał Tadeusz Szulc. W 1911 roku powstaje złożony z uczniów gimnazjalnych „Jugendtennisklub 1911”. To klub żydowsko-niemiecki, do którego należeli także Polacy. Treningi odbywały się dwa razy w tygodniu na kortach Wolffa i urządzano corocznie dwa turnieje ogólne. Liczba członków wynosiła około 40. W 1912 roku po wybudowaniu 10 kortów Sportplatz Gesellschaft przez dekarza Szumiłowskiego z inicjatywy Adama Meissnera, Adama Rosego i Zdzisława Szulca powstaje Związek Tenisowy Młodzieży Poznańskiej (Z.T.M.P.) jednoczący w swoim gronie Polaków i Polki wszystkich miejscowych gimnazjów i wyższych szkół. Do związku przystąpili Polacy, którzy do tego czasu należeli do „Jugendtennisklub 1911”. Liczba osób zrzeszonych dochodziła do 70.

Z.T.M.P. zorganizował w maju 1913 roku pierwszy młodzieżowy polski turniej tenisowy na ziemiach zachodnich. Z.T.M.P. przeniósł się jeszcze w 1913 roku na korty Kosickiego, a jego odłamek zaawansowanych zawodników pozostał na Sportplatz Gesellschaft jako „Poznański Klub Tenisowy” (P.K.T.).

KANWA
APARTAMENTY

ZAMOYSKIEGO 24/26
WARSZAWA

PRZESTRZEŃ, KTÓRĄ TWORZYSZ
Apartamenty na warszawskiej Pradze
z widokiem na Jezioro Kamionkowskie

SPRAWDŹ OFERTĘ →

Poznań kontra Wrocław

Ważną datą w historii tenisa poznańskiego jest dzień 6 maja 1914 roku. Czytamy w sprawozdaniu sekcji: „Z inicjatywy działacza i zawodnika piłkarskiego M. Beyma zbiera się garstka entuzjastów „białego sportu”, rozgrywająca ze sobą już od blisko roku i formalnie organizuje sekcję tenisową Klubu Sportowego Warta, Miejscem spotkań tenisistów stają się najpierw dwa korty w ogrodzie „Columbia”. O tym, że sport ten z miejsca zyskuje sobie popularność świadczy choćby liczba 30 nazwisk, figurujących w pierwszym rejestrze członkowskim. Trenowano dowolnie, a raz, czy dwa razy do roku, rozgrywano turnieje wewnętrzne. Przeprowadzano też towarzyskie spotkania z członkami innych klubów. Ich lokalnym rywalem staje się Z.T.M.P. Pomyślnie rozwijającą się pracę sekcji hamuje wybuch wojny. Z nastaniem 1915 roku zwiększyła się liczba członków po rozwiązaniu klubów Z.T.M.P. (Związek Tenisowy Młodzieży Poznańskiej) i P.K.T. (Poznański Klub Tenisowy). Korty

dotychczasowe nie odpowiadały wymogom rozwijającej się sekcji. Wkrótce sekcja przeniosła się w na ulicę Wielką Berlińską 33 (obecnie Dąbrowskiego) i tam wynajęła trzy korty (z 9 istniejących) znajdujące się w ogrodach Gustawa Labscha. W 1918 mistrzostwa wewnętrzne, organizowane już na kortach Wolfa, gromadzą na starcie 54 osoby. W tym też roku dochodzi do skutku pierwsze spotkanie międzynarodowe z wrocławskim zespołem „Schlesien”, zakończone zwycięstwem Niemców.”

Turniej o „nagrodę wędrowną”

W 1919 roku po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, tenis był jedną z tych dziedzin, którą trzeba było odbudować od podstaw. Okazało się, że w tym czasie były jedynie czynnych osiem kortów w Poznaniu. Wszystkie inne uległy likwidacji z powodu przeznaczenia terenów na budowę domów i działały tylko trzy sekcje tenisowe Warta Poznań, Unia Poznań i nowy Poznański Klub Lawn-Tenisowy. Brakowało piłek, których nie produkowano. Mimo tego pod koniec września 1919 roku sekcja tenisowa Klubu Sportowego Warty zorganizowała turniej. Był to pierwszy ogólnopolski turniej tenisowy w kraju po odzyskaniu niepodległości, wtedy nazywany wszechpolskim, w którym uczestniczyli zawodnicy z Galicji, Kongresówki i Wielkopolski. Rywalizowano o mistrzostwo Wielkopolski o tzw. „nagrodę wędrowną”. Mistrzami Wielkopolski zostali: Edward Kleinadel i Jadwiga Żochowska (oboje Warszawski Lawn Tennis Klub).

Czytaj online i udostępnij:

<https://tenismagazyn.pl/tenis-w-stolicy-wielkopolski-w-latach-1890-1919/>